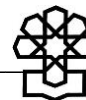

تطبيق سند برنامه ششم توسعه با سياست‌هاى كلى
اقتصاد مقاومتى، سياست‌هاى كلى برنامه ششم
توسعه و بررسى كارآيى راهكارها و اقدامات
پيشنهادهى مرتبط با حوزه تخصصى دفتر مطالعات
انرژى، صنعت و معدن

معاونت پژوهش‌هاى زيربنائى و امور توليدى
دفتر: مطالعات انرژى، صنعت و معدن

كد موضوعى: ۲۶۰
شماره مسلسل: ۱۵۰۰۵
مهرماه ۱۳۹۵

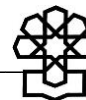
به نام خدا

تطبیق سند برنامه ششم توسعه با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی،
سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه و بررسی کارآیی راهکارها و اقدامات
پیشنهادی مرتبط با حوزه تخصصی دفتر مطالعات انرژی، صنعت و معدن

بخش صنعت و پتروشیمی

کارآیی راهکارهای پیشنهادی	سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه (امور اقتصادی)	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	راهبردهای سند برنامه ششم توسعه
در راستای اجرای این راهبرد، اقدامات اساسی از جمله: بازنگری فرآیندهای صدور مجوز، ایجاد پنجره واحد، یکپارچه نمودن قوانین و تهیه لوایح و مقررات تسهیل‌کننده صدور مجوز، تشکیل نهادهای تنظیم‌کننده و شناسایی روندهای مخل رقابت، افزایش سهم تسهیلات بانکی بخش صنعت، تأمین منابع از خارج کشور، حمایت از صندوق‌های سرمایه‌گذاری و برخی اقدامات دیگر در دستور کار قرار دارد. بنابراین اجرای دقیق و کامل چنین اقداماتی منجر به تسهیل فرآیندهای صدور مجوز و بهبود محیط کسب‌وکار و رونق اقتصاد خواهد شد.	بندهای «۱»، «۲»، «۲۶»، «۲۷» و «۲۹» سیاست‌ها	بندهای «۱»، «۱۰»، «۱۹» و «۲۳» سیاست‌ها	بهبود محیط و سهولت انجام کسب‌وکار
در راستای اجرای این راهبرد، اقدامات اساسی از جمله: توسعه نهادهای هم‌افزایی علم و فناوری، حمایت از تحقیق و توسعه در بنگاه‌های صنعتی، تبیین جایگاه حمایت از حقوق مالکیت فکری، توسعه استانداردها در صنایع پیشرفته، حمایت از تولیدات با فناوری پیشرفته و توسعه فعالیت شهرک‌های فناوری و برخی اقدامات دیگر در دستور کار قرار دارد. بنابراین اجرای دقیق و کامل چنین اقداماتی منجر به توسعه صنایع پیشرفته و دانش‌بنیان و رونق اقتصاد خواهد شد.	بندهای «۱»، «۱۷»، «۲۶»، «۲۷» و «۲۸» سیاست‌ها	بندهای «۱»، «۲» و «۱۰» سیاست‌ها	توسعه صنایع پیشرفته و دانش‌بنیان
در راستای اجرای این راهبرد، اقدامات اساسی از جمله: آسیب‌شناسی صنایع فرسوده و تعیین اولویت نوسازی صنایع با هدف افزایش توان رقابتی، به‌کارگیری فناوری نوین در کاهش شدت انرژی، ترغیب بنگاه‌ها برای به‌کارگیری فناوری‌های نوین و برخی اقدامات دیگر در دستور کار قرار دارد. بنابراین اجرای دقیق و کامل چنین اقداماتی منجر به توسعه نوسازی و توسعه فناوری واحدهای صنعتی خواهد شد.	بندهای «۱»، «۱۶»، «۱۷»، «۲۶»، «۲۷» و «۲۸» سیاست‌ها	بندهای «۱»، «۲»، «۵»، «۸»، «۱۰»، «۱۲»، «۱۵» و «۱۹» سیاست‌ها	نوسازی و توسعه فناوری در واحدهای صنعتی

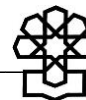
کارآیی راهکارهای پیشنهادی	سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه (امور اقتصادی)	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	راهبردهای سند برنامه ششم توسعه
در راستای اجرای این راهبرد اقدامات اساسی از جمله: تعیین چارچوب قیمت با رعایت ملاحظه منافع ملی در کل زنجیره ارزش، ایفای نقش سازمان توسعه‌ای در حوزه توسعه تکنولوژی و خدمات مشاوره‌ای، حمایت از توسعه برندها، جلوگیری از صدور مجوز برای محصولات که بازار آنها در منطقه و جهان اشباع شده، توسعه روش‌های لجستیک و زنجیره تأمین و برخی اقدامات دیگر که به نظر می‌رسد اجرای صحیح و کامل این اقدامات در دستیابی به این راهبرد مؤثر خواهد بود.	بندهای «۱»، «۱۶»، «۱۷»، «۲۱»، «۲۶»، «۲۷»، «۲۸» و «۳۰» سیاست‌ها	بندهای «۱»، «۵»، «۶»، «۱۰»، «۱۲»، «۱۳»، «۱۵» و «۲۴» سیاست‌ها	توسعه و تکمیل زنجیره ارزش صنایع پایین‌دستی پتروشیمی
در راستای اجرای این راهبرد، اقدامات اساسی از جمله: جلب همکاری مراکز آموزشی برای توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، حمایت از برگزاری دوره‌های آموزشی، تهیه بسته‌های تبلیغاتی و توسعه و ارتقای فرهنگ صنعتی و برخی اقدامات دیگر در دستور کار قرار دارد. بنابراین اجرای دقیق و کامل چنین اقداماتی منجر به توسعه و آموزش مهارتی مستمر نیروی کار خواهد شد.	بندهای «۱» و «۲۶» سیاست‌ها	بندهای «۳»، «۴»، «۵» و «۲۱» سیاست‌ها	توسعه و آموزش مهارتی مستمر نیروی کار
در راستای اجرای این راهبرد، اقدامات اساسی از جمله: ارائه سازوکار تشویقی برای استفاده بیشینه و استفاده از گاز بجای سایر فرآورده‌های نفتی، تهیه و اجرای برنامه‌های الزام‌آور برای کاهش تولید محصولات با درجه مصرف انرژی پایین در لوازم خانگی، حمایت از تولید محصولات دارای بازدهی انرژی بالا، الزام به استقرار صنایع بزرگ آب‌بر در سواحل جنوبی و برخی اقدامات دیگر در دستور کار قرار دارد. بنابراین اجرای دقیق و کامل چنین اقداماتی منجر به ارتقای بهره‌وری خواهد شد.	بندهای «۱»، «۲۶»، «۲۷» و «۲۸» سیاست‌ها	بندهای «۲»، «۳»، «۴» و «۸» سیاست‌ها	ارتقای بهره‌وری

بخش انرژی

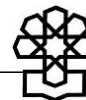
ردیف	راهبردهای سند برنامه ششم	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	سیاست‌های کلی برنامه ششم	ارزیابی اقدام و سیاست
۱	<ul style="list-style-type: none"> - اصلاح قیمت حامل‌های انرژی تا انتهای برنامه ششم توسعه - توسعه تولید کالاهای با بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و کاهش شدت انرژی - اصلاح نظام اقتصاد صنعت برق در قالب بنگاه اقتصادی 	بندهای «۴» و «۱۵» سیاست‌ها	بندهای «۱۱» و «۱۴»	<p>درخصوص این راهبرد اقدامات زیر پیشنهاد شده است:</p> <ul style="list-style-type: none"> - اصلاح قیمت فرآورده‌های نفتی تا رسیدن به ۹۰ درصد قیمت فوب خلیج فارس - اصلاح تعرفه‌های گاز و برق براساس قیمت تمام شده - اصلاحات اقتصادی و مدیریتی بخش برق - جلوگیری از قاچاق سوخت در استان‌های مرزی - کمک مالی و فنی به بنگاه‌ها به منظور تغییر تکنولوژی برای کاهش شدت انرژی - اجرای مقررات ملی ساختمان و نظارت بر آن برای کاهش شدت انرژی (مبحث ۱۹) <p>پیشنهاد شده است. پیگیری راهبرد مربوط به این بخش یکی از اهدافی است که از گذشته مورد توجه قرار گرفته است که متأسفانه به نتیجه ممکن نرسیده است. به نظر می‌آید یکی از مهمترین ایرادهای حاکم بر این بخش نبود انسجام در بدنه تصمیم‌گیری بر بخش انرژی کشور و بخشی‌نگری است. بدون برطرف کردن این ایراد و با حفظ ساختار موجود بخش انرژی نمی‌توان انتظار داشت نتیجه ممکن حاصل شود. نکته بسیار مهم مربوط به راهبرد مندرج در سند برنامه این است که هیچ نهادی برای اصلاحات اقتصادی و اصلاح نظام اقتصاد صنعت برق مشخص نشده است. برای تحقق این هدف باید نهادی خارج و فراتر از وزارت نیرو و نفت در کشور که همانا نهاد تنظیم مقررات (رگولاتوری) است، تأسیس شود.</p>
۲	<ul style="list-style-type: none"> ترویج و گسترش فرهنگ صرفه‌جویی و مدیریت مصرف انرژی و حمایت از توسعه شرکت‌های خدمات انرژی 	بندهای «۴» و «۱۵» سیاست‌ها	بندهای «۱۱» و «۱۴»	<p>درخصوص این راهبرد اقدامات زیر پیشنهاد شده است:</p> <ul style="list-style-type: none"> - حمایت وزارت نفت به منظور صرفه‌جویی و بهینه‌سازی مصرف انرژی از طریق انعقاد قراردادهای صرفه‌جویی انرژی موضوع ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید - کمک به توسعه سیستم حمل‌ونقل عمومی درون‌شهری و برون‌شهری و مدیریت مصرف انرژی در ساختمان‌ها - صرفه‌جویی مصرف انرژی از طریق بهسازی و بازسازی ساختمان‌های موجود - مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف - کمک به تأمین مالی جایگزینی خودروهای فرسوده

ردیف	راهبردهای سند برنامه ششم	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	سیاست‌های کلی برنامه ششم	ارزیابی اقدام و سیاست
				<p>- کمک به اصلاح خطوط ساخت خودروهای سواری کم‌مصرف و نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی بار و مسافری</p> <p>- حمایت از مشارکت در پالایشگاه‌ها در خارج از کشور (بخش خصوصی) و حضور در زنجیره پالایش تا توزیع فرآورده‌ها در بازارهای هدف</p> <p>- کمک به استفاده از انرژی‌های بازیافتی و پراکنده مانند توربین‌های انبساطی تقلیل فشار گاز و پتانسیل‌های برق آبی کوچک</p> <p>بررسی‌ها نشان می‌دهد که با وجود ایجاد ظرفیت مناسب از طریق ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، متأسفانه آیین‌نامه‌ای که برای این ماده توسط دولت به تصویب رسیده است، عملاً یک مانع جدی بر سر راه اجرای ماده مورد نظر است. علاوه بر این، برخی از اقدامات و سیاست‌ها عملاً اجرا نشده‌اند.</p>
۳	ایجاد حداکثر ارزش افزوده از منابع انرژی اولیه کشور	بند «۱۵» سیاست	بند «۱۶»	<p>درخصوص این راهبرد اقدامات زیر پیشنهاد شده است:</p> <p>- اختصاص میعانات گازی و خوراک پتروشیمی و تخصیص خوراک و تخفیف به صنایع پایین‌دستی پتروشیمی</p> <p>- افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت، گاز</p>
۴	تبدیل و تولید حامل‌های انرژی با ارزش افزوده بالاتر	-	-	<p>درخصوص این راهبرد اقداماتی مانند:</p> <p>- تکمیل واحدهای بخش بخار در نیروگاه‌های سیکل ترکیبی</p> <p>- کاهش فرآورده‌هایی مانند نفت کوره با اجرای پروژه‌های بهینه‌سازی و بهبود ظرفیت پالایشگاه‌ها</p> <p>ایجاد ارزش افزوده بیشتر در منابع اولیه انرژی با پیچیدگی پالایشگاه‌ها ارتباط مستقیم دارد. لذا اجرای سریع طرح‌های توسعه پالایشگاهی می‌تواند کاهش فرآورده‌هایی مانند نفت کوره را به دنبال داشته باشد. اجرای این‌گونه طرح‌ها به دلیل اجرای نامناسب قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی با مشکل مواجه شدند.</p>
۵	گسترش اکتشاف و توصیف نفت و گاز به‌عنوان پشتوانه تولید نفت و گاز در پهنه سرزمین	بند «۱۵» سیاست	بند «۱۶»	<p>درخصوص این راهبرد اقدامات زیر پیشنهاد شده است:</p> <p>انعقاد قراردادهای جدید اکتشاف، توصیف و توسعه با شرکت‌های معتبر بین‌المللی. با توجه</p>

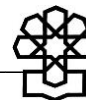
ردیف	راهنماهای سند برنامه ششم	سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی	سیاست‌های کلی برنامه ششم	ارزیابی اقدام و سیاست
				به اینکه ورود به عرصه بالادستی دارای ریسک است، برخورداری از تکنولوژی و دانش مناسب می‌تواند در کاهش این ریسک‌ها مؤثر باشد. به‌رغم آنکه ایران در بخش نفت و گاز فعالیت طولانی مدتی دارد، برای ورود به راهبردهای مربوط به این بخش هنوز به فعالیت شرکت‌های خارجی نیازمند است. با توجه به اینکه بخش زیادی از مساحت کشور پتانسیل اکتشاف منابع هیدروکربور دارد، لازم است در این مورد اقدامات مؤثری صورت پذیرد.
۶	دستیابی به سهم قبلی تولید نفت در اوپک و تثبیت سهم در بازار جهانی با لحاظ تولید صیانتی از مخازن هیدروکربوری مایع کشور	بند «۱۵» سیاست	بند «۱۶»	درخصوص این راهبرد اقدامات زیر پیشنهاد شده است: - توسعه و بهره‌برداری از میادین غرب کارون و افزایش ظرفیت تولید نفت خام کشور به ۴/۷ میلیون بشکه در روز - حمایت از مشارکت در پالایشگاه‌ها در خارج از کشور (بخش خصوصی) و حضور در زنجیره پالایش تا توزیع فرآورده‌ها در بازارهای هدف - طرح‌های نگهداشت سطح تولید نفت خام تا حد ۴ میلیون بشکه در روز برای تحقق راهبردهای این قسمت باید منابع سرمایه‌گذاری لازم در اختیار شرکت ملی نفت ایران قرار گیرد. این مقوله از آنجایی اهمیت بیشتر پیدا می‌کند که بیش از ۷۰ درصد از نفت استخراج شده کشور از میادینی استخراج می‌شوند که در نیمه دوم عمرشان قرار گرفتند. لذا بدون تأمین آن منابع تحقق این هدف امکانپذیر نخواهد بود.
۷	استفاده از روش‌های مختلف تأمین مالی با تأکید بر افزایش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی برای اجرای طرح‌های صنعت نفت، گاز و برق و افزایش سهم مشارکت بخش غیردولتی (با اولویت بخش خصوصی و تعاونی)	بند «۱۵» سیاست	بند «۱۶»	درخصوص این راهبرد اقدامات زیر پیشنهاد شده است: - استفاده از حداکثر ظرفیت‌های ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید - تنظیم مواد قانونی برنامه و بودجه برای تسهیل استفاده از منابع صندوق توسعه ملی برای مشارکت حداکثری بخش غیردولتی برای استفاده از منابع صندوق توسعه ملی اقدامات بسیاری انجام شده است که اختصاص مبلغ ۴/۸ میلیارد دلار از منابع این صندوق به پروژه‌های نفت و گاز از جمله آنهاست.
۸	- حفظ و توسعه ظرفیت‌های تولید نفت، به‌ویژه در میادین مشترک - حفظ و توسعه ظرفیت‌های تولید گاز، به‌ویژه در میادین مشترک	بند «۱۴» سیاست	بند «۱۲»	درخصوص این راهبرد اقدامات زیر پیشنهاد شده است: انعقاد قراردادهای توسعه میادین نفتی و گازی مشترک با استفاده از روش‌های جدید قراردادهای نفتی (IPC)

ردیف	راهبردهای سند برنامه ششم	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	سیاست‌های کلی برنامه ششم	ارزیابی اقدام و سیاست
				<p>- طرح‌های افزایش تولید نفت خام از میدان‌های مشترک غرب کارون به میزان حداقل ۷۹۰ هزار بشکه در روز</p> <p>- طرح‌های افزایش تولید نفت خام از دیگر میدان‌های مشترک</p> <p>- طرح‌های افزایش تولید میعانات گازی با اولویت برداشت از پارس جنوبی تا رسیدن به سقف حداقل یک میلیون بشکه در روز</p> <p>- طرح‌های افزایش تولید گاز از میدان مشترک پارس جنوبی</p> <p>- طرح‌های افزایش تولید گاز از دیگر میدان‌های مشترک</p> <p>کشور در بهره‌برداری و استحصال سیال بیشتر از میداین مشترک، از اعداد و ارقام مندرج در برنامه پنجم و رقبا عقب‌تر است. دولت در تلاش است با لحاظ کردن تمهیدات مناسب، این عقب‌افتادگی‌ها را جبران کند و در برخی از حوزه‌های مشترک نظیر میدان گازی پارس جنوبی با جدیت بیشتری در حال پیگیری و جبران هستند. اما در لایه نفتی این میدان پیشرفت‌ها محسوس نیست.</p>
۹	- گسترش فضای رقابتی در زمینه تولید و عرضه حامل‌های انرژی	بندهای «۱۳» و «۱۴» سیاست‌ها	-	<p>درخصوص این راهبرد اقدامات زیر پیشنهاد شده است:</p> <p>- تقویت بورس انرژی</p> <p>- اصلاح بازار انرژی و تقویت حضور بخش غیردولتی در این بازار</p> <p>- ایجاد بازار گواهی ظرفیت برق</p> <p>تحقق این هدف به‌لحاظ قانونی با مشکلاتی روبرو است که اجرای نامناسب قانون اجرای اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی و پس از آن، تصویب قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) اجرای این راهبرد را با مشکل مواجه کرده است.</p>
۱۰	- بهره‌گیری مؤثر از موقعیت منطقه‌ای و جغرافیایی کشور برای خرید، فروش، معاوضه، انتقال، فرآوری و ذخیره‌سازی نفت و گاز در بازارهای داخلی و منطقه‌ای با رویکرد حداکثر سودآوری در تجارت حامل‌های انرژی	-	-	<p>درخصوص این راهبرد اقدامات زیر پیشنهاد شده است.</p> <p>- ایجاد زمینه‌های لازم برای اجرایی شدن قراردادهای صادرات گاز و برق با کشورهای همجوار</p> <p>- طرح‌های صادرات گاز با خط لوله</p> <p>- طرح‌های صادرات گاز به صورت LNG</p>

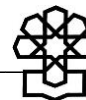
ردیف	راهبردهای سند برنامه ششم	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	سیاست‌های کلی برنامه ششم	ارزیابی اقدام و سیاست
	به‌منظور اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز - ایفای نقش محوری و احراز جایگاه مرکزی در مبادلات و ترانزیت انرژی منطقه			- پیشبرد فرآیند نهایی‌سازی و تصویب سند راهبردی دیپلماسی انرژی (با تأکید بر متنوع‌سازی مشتریان نفت و گاز و فرآورده‌های نفتی و صدور و مبادله برق) - انتخاب مشتریان راهبردی - حمایت از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در تولید حامل‌های انرژی به‌منظور صادرات - مشارکت دادن بخش خصوصی در فروش نفت، گاز و برق - اولویت دادن به احداث پالایشگاه‌های میعانات گازی سیراف که با بهره‌برداری از آنها ایران به یکی از صادرکنندگان فرآورده‌های نفتی تبدیل خواهد شد. - افزایش سهم صادرات فرآورده‌های نفتی - احداث زیرساخت‌های لازم جهت افزایش صادرات برق برخی از اقدامات مربوط به این راهبرد، در اجرا عملاً با مشکل روبرو است. صادرات گاز به‌صورت LNG، مشارکت دادن بخش خصوصی در فروش نفت و گاز از جمله آنهاست. ضمن اینکه کشور در بهره‌برداری از فرصت‌های صادرات و مبادله برق، به‌درستی استفاده نمی‌کند.
۱۱	- ارتقای فناوری در تجهیزات و فرآیندهای زنجیره انرژی و افزایش میزان استفاده از فناوری‌های نوین دنیا - گسترش بازارهای جدید خدمات فناوری و صدور محصولات صنعتی	بند «۲» سیاست	بند «۱۷»	درخصوص این راهبرد اقدامات زیر پیشنهاد شده است: - عقد قرارداد با دانشگاه‌ها و مؤسسات تحقیقاتی برای مطالعه مخازن نفتی و تولید کاتالیست‌ها و بومی‌سازی فرآیندهای پالایشی و پتروشیمی - استفاده از فناوری‌های نوین در چرخه تولید و مصرف انرژی - حمایت از طرح‌های پژوهشی حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر - توسعه فعالیت‌های طراحی و مهندسی برای بهینه‌سازی انرژی در طراحی و بهره‌برداری از شبکه‌های انتقال و توزیع فناوری‌های مورد نظر در این قسمت بعضاً انحصاری هستند و در اختیار کشورهای خاصی قرار دارند. تحقق آنچه که در این قسمت قرار دارد، به تعاملات و مناسبات بین‌المللی گسترده نیاز دارد.

ردیف	راهبردهای سند برنامه ششم	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	سیاست‌های کلی برنامه ششم	ارزیابی اقدام و سیاست
۱۲	<ul style="list-style-type: none"> - بهبود و ارتقای شبکه گاز و عملکرد آن در تأمین مطمئن گاز برای تضمین روند توسعه پایدار کشور و بالا بردن کارایی شبکه گاز برای جلوگیری از هدررفت گاز در شبکه - بهبود و ارتقای بازار برق و عملکرد آن در تأمین مطمئن برق برای تضمین روند توسعه پایدار کشور و بالا بردن کارایی شبکه برق برای جلوگیری از تلفات برق در شبکه - صیانت از حقوق مشتریان و عرضه‌کنندگان انرژی 	-	بند «۱»	<p>درخصوص این راهبرد اقدامات زیر پیشنهاد شده است:</p> <ul style="list-style-type: none"> - حمایت و تشویق بخش غیردولتی (خصوصی و تعاونی) و بسترسازی جهت افزایش سرمایه‌گذاری در صنعت گاز - پیک‌سازی در شبکه گاز با اجرای طرح‌های ذخیره‌سازی زیرزمینی گاز طبیعی با هدف کاهش مصرف سوخت‌های مایع در فصول سرد در محدوده شبکه گاز (و بالا بردن پایداری شبکه) - بازنگری قوانین و مقررات مرتبط با بازار برق - اجرای پروژه‌های ذخیره‌سازی گاز طبیعی در کشور از برنامه‌های خود عقب‌تر است.
۱۳	<ul style="list-style-type: none"> - کاهش ضایعات و تلفات در بخش تولید، انتقال و توزیع انرژی تا سطح استانداردهای ملی تا پایان دوره 	بندهای «۱۵» و «۲۴» سیاست‌ها	بندهای «۱۵» و «۳۰»	<p>درخصوص این راهبرد اقدامات زیر پیشنهاد شده است:</p> <ul style="list-style-type: none"> - تشویق بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در پروژه‌های گازهای همراه - اجرای پروژه‌های بهبود عملیات و بهینه‌سازی در پالایشگاه‌ها - افزایش راندمان تولید انرژی و کاهش تلفات در مسیر تولید تا مصرف - اجرای پروژه‌های افزایش راندمان و بهینه‌سازی نیروگاه‌ها - در بخش راندمان نیروگاه‌های برق، عقب‌ماندگی از برنامه‌ها و اهداف بسیار جدی است و در مجموع در سال ۱۳۹۳ جمع کل تلفات بخش‌های مختلف عملیات صنعت نفت و بخش‌های انرژی کشور حدود ۳۹۶ میلیون بشکه معادل نفت خام برآورد شده است.
۱۴	<ul style="list-style-type: none"> - بهبود کیفیت محصولات و خدمات بخش انرژی متناسب با استانداردهای بین‌المللی 	بندهای «۱۵» و «۲۴» سیاست‌ها	بندهای «۱۵» و «۳۰»	<p>درخصوص این راهبرد اقدامات زیر پیشنهاد شده است:</p> <ul style="list-style-type: none"> - الزام به رعایت استانداردهای مصرف انرژی در واردات و ساخت تجهیزات - کاهش هزینه استفاده از تجهیزات کم‌مصرف انرژی تولید داخل و وارداتی
۱۵	<ul style="list-style-type: none"> افزایش حداقل ۱ درصد به ضریب بازیافت میادین نفت کشور تا پایان افق زمانی این سند 	بند «۲۴» سیاست	بندهای «۱۵»، «۱۸» و «۳۰»	<p>درخصوص این راهبرد اقدامات زیر پیشنهاد شده است:</p> <ul style="list-style-type: none"> - مطالعه مخازن برای تعیین نحوه استفاده از فناوری و عقد قرارداد با شرکت‌های دارای فناوری - تزریق گاز و آب و استفاده از فناوری شکست هیدرولیکی به میادین - طرح‌های افزایش بازیافت و تولید صیانتی با اولویت میدان‌های مهم موجود در دست بهره‌برداری

ردیف	راهبردهای سند برنامه ششم	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	سیاست‌های کلی برنامه ششم	ارزیابی اقدام و سیاست
				به‌رغم آنکه در ماده (۱۳۰) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم این هدف پیش‌بینی شده است، عملاً این هدف محقق نشده است. دستیابی به این هدف به دارا بودن اطلاعات مناسب فنی از رفتار مخزن بستگی دارد و بدون داشتن برنامه توسعه مخازن امکان‌پذیر نیست.
۱۶	ایجاد حداکثر ارزش‌افزوده در محصولات زنجیره نفت خام و گاز (پالایشی و پتروشیمیایی)	بند «۱۵» سیاست	بندهای «۱۵» و «۱۸»	درخصوص این راهبرد اقدامات زیر پیشنهاد شده است: - احداث واحدهای شکست سنگین مولکولی و بنزین‌سازی در پالایشگاه‌ها و کاهش تولید نفت کوره - تخفیف خوراک پتروشیمی صرفاً برای تولید فرآورده‌های پایین‌دستی پیگیری این هدف در ماده (۱۲۷) و بند «د» ماده (۱۵۰) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم مورد توجه قرار گرفت که محقق نشده است.
۱۷	تفکیک کامل وظایف حاکمیتی از تصدی و ایجاد ساختارهای مناسب برای ایفای وظایف حکومتی در بخش انرژی کشور به‌ویژه صنعت نفت با تأکید بر اعمال حق مالکیت ملی بر منابع و ذخایر و صیانت از آن	-	-	درخصوص این راهبرد اقدامات زیر پیشنهاد شده است: - واگذاری واحدهای پایین‌دستی نفت به بخش خصوصی واقعی صاحب صلاحیت - تداوم فعالیت کمیته عالی نظارت بر مخازن هیدروکربوری - بازنگری در واحدهای واگذار شده برای اجرای این راهبرد ساختار مناسب در وزارت نفت وجود ندارد و به‌صورت مشخص لازم است به این نکته بسیار مهم اشاره شود که بدون شکل‌گیری وزارت نفتی که مستقل از شرکت ملی نفت باشد، دستیابی به این راهبرد امکان‌پذیر نیست.
۱۸	اصلاح قوانین و مقررات جاری متناسب با استانداردها و شرایط روز با تأکید بر حداکثرسازی مبادلات تجاری، عملکردهای بهینه اجرایی و توسعه‌ای در سطح بین‌الملل و افزایش جذابیت سرمایه‌گذاری			درخصوص این راهبرد اقدامات زیر پیشنهاد شده است: - استفاده از سازوکار شورای عالی انرژی کشور برای تحقق این راهبرد باید نهاد تنظیم‌کننده مقررات (رگولاتوری) تأسیس شود و شورای عالی انرژی نمی‌تواند این هدف را محقق کند.
۱۹	حداکثر بهره‌گیری از منابع انرژی اولیه و تأمین و صادرات برق به کشورهای منطقه، با رعایت ملاحظات اقتصاد انرژی و دیپلماسی انرژی	-		درخصوص این راهبرد اقدامات زیر پیشنهاد شده است: - عقد قرارداد صادرات برق با کشورهای همسایه - توسعه مشارکت و سرمایه‌گذاری بخش‌های غیردولتی در زمینه تأمین، انتقال و مصرف برق

ارزیابی اقدام و سیاست	سیاست‌های کلی برنامه ششم	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	راهبردهای سند برنامه ششم	ردیف
<p>درخصوص این راهبرد اقدامات زیر پیشنهاد شده است:</p> <p>- حمایت از سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی (خصوصی و تعاونی) در زمینه انرژی‌های تجدیدپذیر و بهینه‌سازی مصرف انرژی در چارچوب ماده (۱۲) لایحه برنامه ششم (ویرایش جدید)</p> <p>- تأمین برق روستاهای دور از شبکه با استفاده از منابع تجدیدپذیر انرژی</p> <p>- ایجاد بسترهای لازم قانونی و اجرایی و حمایت فنی برای تشویق بخش خصوصی به تولید انرژی از منابع تجدیدپذیر</p>	بند «۱۳»	بند «۴» سیاست	<p>- تجاری‌سازی فناوری‌های انرژی‌های تجدیدپذیر و دوستدار محیط زیست</p> <p>- افزایش سهم انرژی‌های تجدیدپذیر در ظرفیت تولید برق کشور</p>	۲۰
<p>- بازنگری در روش واگذاری نیروگاه‌ها</p>	-	-	<p>تفکیک کامل وظایف حاکمیتی از تصدی و ایجاد ساختارهای مناسب برای ایفای وظایف حاکمیتی در بخش انرژی کشور</p>	۲۱

بخش معدن و صنایع معدنی

راهنماهای سند برنامه ششم توسعه	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه (امور اقتصادی)	کارآیی راهکارهای پیشنهادی
توسعه سرمایه‌گذاری، زیرساخت و فناوری در حوزه اکتشاف و استخراج معدنی	بندهای «۱۰» و «۲۰» سیاست‌ها	بندهای «۵»، «۷»، «۸»، «۱۹»، «۳۷»، «۶۰» و «۶۶» سیاست‌ها	در راستای اجرای این راهبرد، اقدامات اساسی از جمله: تهیه و تکمیل پوشش نقشه‌های زمین‌شناسی، تقویت و افزایش سرمایه صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی، پشتیبانی از ایجاد شرکت‌های بزرگ اکتشافی با مشارکت ذینفعان این حوزه و سرمایه‌گذاران خارجی برخوردار از فناوری‌های برتر اکتشافی، برون‌سپاری فعالیت‌های زمین‌شناسی و اکتشافی به بخش خصوصی، تفکیک و شفاف‌سازی نقش و وظایف نهادهای حاکمیتی و توسعه‌ای فعال در بخش اکتشاف در دستگاه‌های مختلف اجرایی، طراحی چارچوب‌های اطمینان‌بخش برای بهره‌برداری بلندمدت پس از اکتشاف برای سرمایه‌گذاران، کمک به تأمین زیربنای لازم در مناطق اولویت‌دار معدنی به‌ویژه معادن بزرگ و استفاده از ابزار حقوق دولتی و اعمال تخفیفات و برای ترغیب سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری از معادن با رویکرد نتیجه‌گرا پیشنهاد می‌شود.
ارتقای بهره‌وری، برداشت صیانتی از معادن با رعایت الزامات زیست‌محیطی در راستای افزایش رقابت‌پذیری	بندهای «۳»، «۴»، «۸» و «۲۰» سیاست‌ها	بندهای «۲»، «۱۴»، «۲۶» و «۲۹» سیاست‌ها	در راستای اجرای این راهبرد، اقدامات اساسی از جمله: پشتیبانی از توسعه شرکت‌های طراحی مهندسی و ساخت در معادن و صنایع معدنی، ارتقای ایمنی در معادن، بهینه‌سازی مصرف انرژی و آب، حمایت از طرح‌های تحقیق و پژوهش، استقرار نظام نظارتی کارآمد بر بهره‌برداری اصولی، هدایت صنایع معدنی آب‌بر برای استقرار در کرانه ساحلی جنوب کشور و پشتیبانی از ایجاد و فعالیت معادن و صنایع معدنی بزرگ‌مقیاس با استانداردهای بین‌المللی در تحقق این راهبرد جایز اهمیت است.
تکمیل زنجیره ارزش در معدن و صنایع معدنی	بندهای «۵» و «۱۵» سیاست‌ها	بندهای «۱۶»، «۲۶»، «۲۶» و «۲۹» سیاست‌ها	در راستای اجرای این راهبرد، اقدامات اساسی از جمله: توسعه زیرساخت‌های معدن و صنایع معدنی در سواحل مکران و خلیج فارس و در قالب همکاری و سرمایه‌گذاری با افغانستان در منطقه مرزی سنگان و جنوب شرق کشور، اتخاذ سیاست وضع عوارض صادراتی نزولی بر مواد خام و کم‌پردازش شده، ساماندهی صدور مجوزهای صنایع معدنی متناسب با توازن در زنجیره، تهیه طرح جامع راهبردی توازن مواد اولیه صنایع معدنی کشور و ایفای نقش سازمان توسعه‌ای بخش در توسعه معادن و صنایع معدنی در جهت توسعه زیرساخت‌های معدنی و سرمایه‌گذاری‌های مشترک داخلی - خارجی برای بهره‌برداری پایدار از ذخایر

کارآیی راهکارهای پیشنهادی	سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه (امور اقتصادی)	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	راهبردهای سند برنامه ششم توسعه
<p>معدنی کشور برای توسعه صنایع پایین‌دستی منجر به تکمیل زنجیره ارزش در معدن و صنایع معدنی خواهد شد.</p>			
<p>در راستای اجرای این راهبرد اقدامات اساسی از جمله: تنقیح یکپارچه مجموعه قوانین و مقررات معدن و منابع طبیعی و محیط زیست در جهت تسهیل بهره‌برداری پایدار از منابع معدنی و کاهش هزینه مبادله، نشر داده‌های پایه و اطلاعات اکتشافی مواد معدنی از طریق پایگاه داده‌های علوم زمین، توسعه شبکه یکپارچه اطلاعاتی برای دسترسی عموم ذینفعان به اطلاعات ذیربط و توسعه و تکمیل پنجره واحد و برخی اقدامات دیگر به‌نظر می‌رسد با اجرای صحیح و کامل آنها در دستیابی به این راهبرد مؤثر خواهد بود.</p>	<p>بندهای «۲»، «۵»، «۶»، «۷»، «۳۶»، «۶۰»، «۶۶» و «۷۷» سیاست‌ها</p>	<p>بندهای «۱»، «۳»، «۹»، «۱۰»، «۱۲»، «۱۹»، «۲۳» و «۲۴» سیاست‌ها</p>	<p>بهبود مستمر فضای کسب‌وکار</p>

شماره مسلسل: ۱۵۰۰۵

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: تطبیق سند برنامه ششم توسعه با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه و بررسی کارآیی راهکارها و اقدامات پیشنهادی مرتبط با حوزه تخصصی دفتر مطالعات انرژی، صنعت و معدن

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

تهیه و تدوین‌کنندگان: ابراهیم مقصودی، زهرا جعفری، فاطمه میرجلیلی، امید عطائی، سیده مریم موسوی، سعید شجاعی و مهدخت متین

ناظران علمی: محمدحسن معادی رودسری، هوشنگ محمدی

متقاضی: معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی: _____

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۷/۳